

INSPIRATIEGIDS SCHATTEN VAN Vlieg 2023

HOE MAAK IK EEN SCHATTENZOEKTOCHT?

Uit inVlaanderen

INHOUDSTAFEL

Welkom	4
1. Je eerste keer Schatten van Vlieg	5
2. Doel van de opdrachten	5
3. How to: een schattenzoektocht maken	5
3.1 Een verrassende inhoud	6
3.1.1 Wie zijn je schattenjagers?	6
3.1.2 De opbouw en vorm van je zoektocht	6
3.1.3 Het vinden van de schat	7
3.1.4 De vorm van de opdrachten	9
3.1.5 De aard en inhoud van de opdrachten	10
3.1.6 Wat nadat de schat is gevonden?	11
3.2 Een verrassende vorm	11
3.2.1 Formaat	11
3.2.2 Kleurgebruik	12
3.2.3 Lay-out	12
3.2.4 Afbeeldingen	12
3.2.5 Tekst	12
4. Opdrachten verzinnen	13
4.1 leuke voelopdrachten	14
4.1.1. Ogen op je rug	14
4.1.2. De tand des tijds	14
4.1.3. Ik voel, ik voel, wat jij niet voelt	15
4.1.4. Een slijmerig zaakje	15
4.1.5. Voel de 7 verschillen	16
4.1.6. Stoffig	17
4.1.7. Donkere kamer	18
4.1.8. Voel de beat	18
4.1.9. Let op de weg! met je ogen toe	19
4.1.10. Voel de code van het slot	19
4.1.11. Voel en teken	19
4.1.12. Maak een tast-schilderij	20
4.1.13. 3D-Pictionary	20
4.1.14. Voelen met je woorden	21
4.1.15. Welk boek voel je?	21
4.1.16. Wat voel ik daar?	21
4.1.17. Stippen voelen	22
4.1.18. Maak een robohand	23
4.2 Inspiratievoorbeelden	25
4.2.1. Tamara Griffioen - BinnenBuiten	25

4.2.2. Aanraken mag!	25
4.2.3. PieterPeuterPad -DiederikesTOKO	26
4.2.4 The palm of your hand - Vera Tussing	26
5. Een zoektocht voor het hele gezin	28
5.1 Vijf praktische tips	28
5.2 Opdrachten met verschillende moeilijkheidsgraad	29
6. Wat doe je beter niet? Checklist om naast je zoektocht te leggen.	30
7. Bekijk je eigen zoektocht kritisch	31
7.1 Vormgeving	31
7.2 Opdrachten	31
7.3 Organiseer een try-out	32
8. Educatieve hulplijnen	33
9. Samenwerken met partners	34
10. Communiceren over je zoektocht	34
11. Belangrijke deadlines	34
12. Vragen	34
13. Interessante weblinks	34

WELKOM

Leuk dat je meedoet aan Schatten van Vlieg 2023! **De zomervakantie is het uitgelezen moment om extra in te zetten op families:** gezinnen brengen dan namelijk meer tijd met elkaar door. Met de zomeractie moedigen we families aan om eropuit te trekken en het vrijetijdsaanbod in hun buurt te ontdekken. **Een schattenzoektocht is namelijk een laagdrempelige en daarom ideale formule om families te laten kennismaken met jouw organisatie.** Redenen genoeg om ook dit jaar jouw locatie of gemeente in de verf te zetten.

Elk jaar zorgt Vlieg voor een **thema** tijdens de zomeractie: dat geeft jullie de kans om je zoektocht in een nieuw jasje te steken en je locatie anders te bekijken. Bovendien komen schattenjagers, eens ze de smaak te pakken hebben, het jaar nadien vaak opnieuw een schat zoeken op dezelfde locatie. Dankzij de verfrissende insteek van het thema ontdekken ze elk jaar een nieuw aspect van jouw locatie. Daarnaast gaat meer dan de helft van de kinderen op zoek naar verschillende (2, 3 of meer!) schatkisten. Als je inspeelt op het thema ontdekken ze een **rode draad tussen de locaties** en een verband met de items in de schatkisten. Meer dan genoeg redenen dus om met **‘voelen’**, het thema van 2023, aan de slag te gaan.

Gemiddeld neemt elke schattenjager 3 jaar deel aan Schatten van Vlieg. Dit zorgt er ook voor dat je telkens een nieuw publiek moet bereiken. We herhalen de thema's elke 5 jaar om de campagne kwalitatief en betaalbaar te houden. Kwalitatief omdat je je zoektocht van 5 jaar geleden kan gebruiken en verbeteren. Betaalbaar; want behalve dat je tijd spaart, zal je ook je materiaal kunnen hergebruiken.

De zintuigen zijn een toegankelijke manier om kinderen te laten kennismaken met kunst en cultuur. Ze zijn universeel, vertrekken vanuit het kind en zijn daarom toepasbaar op alle locaties.

Daarnaast kan je je zoektocht ook openstellen voor de **allerjongsten**. Ook families met heel jonge kinderen zijn geïnteresseerd in uitstapjes, maar het aanbod is nog erg beperkt en vaak pijsnel uitverkocht. Door de opdrachten in je zoektocht ook op maat van de allerjongsten te maken, kunnen deze families een leuke tijd beleven op jouw locatie.

Hoe ga je nu aan de slag met het thema voelen? Hoe ziet zo'n zoektocht eruit en hoe maak je leuke opdrachten? Deze gids vol inspiratie, tips en voorbeeldopdrachten is jouw leidraad. Alle voorbeelden zijn vrij te gebruiken en mogen natuurlijk aangepast worden om de troeven van jouw organisatie extra in de kijker te zetten.

In 2023 draait alles rond het thema **‘Voel jij wat ik voel?’** Voel jij het enthousiasme al?

1. JE EERSTE KEER SCHATTEN VAN Vlieg

Neem je voor de eerste keer deel? Dan kan je alles over Schatten van Vlieg nalezen op [de pagina voor nieuwkomers](#). In vijf stappen gidsen we je door je eerste verkenningstocht.

Heb je nog vragen? Neem dan zeker een kijkje in onze [veelgestelde vragen-lijst](#).

2. DOEL VAN DE OPDRACHTEN

Samen kunst, cultuur en vrije tijd beleven is een mooie manier voor (groot)ouders, tantes, peters ... om **een kind op een andere manier te leren kennen**. Het is fijn om de spontaniteit en creativiteit van een kind te zien openbloeien. Samen kunst en cultuur beleven zorgt voor verbondenheid: samen genieten, samen verwonderd zijn, samen nieuwe werelden ontdekken, ... Met Schatten van Vlieg staan we dan ook voor de mooie uitdaging om zoektochten te maken die dit gevoel versterken, met **aandacht voor interactie**.

De grote meerwaarde van je deelname aan Schatten van Vlieg zit in het feit dat families ervaren dat jouw specifieke locatie een toffe plek is voor hen. Het doel van de actie is dus niet om kennis over te brengen. Met de Schatten van Vlieg-zoektochten willen we het kijkgedrag en de beleving van families verscherpen en verdiepen. **Doordat we met de actie niet inzetten op kennisoverdracht, maar op beleving, zetten we de deur open voor fijne, creatieve en diverse opdrachten.**

3. HOW TO: EEN SCHATTENZOEKTOCHT MAKEN

Een schattenzoektocht kan je opvatten als een rondleiding, een route door jouw cultuurhuis, met aan het einde van die route een schatkist. In deze gids zal je merken dat er **geen goed-of-foutvragen** zijn om families naar de vindplaats van de schat te leiden. Je kan op de route opdrachten aanbieden en louter door de route te volgen kom je uit bij de vindplaats van de schatkist. Deze manier laat je toe om **vrij prikkelende opdrachten te bedenken**.

Het doel is niet om de schat te vinden, maar de schattenzoektocht is een **middel om families te laten genieten van elkaar en van je aanbod**. We zetten je hieronder graag op weg om iets moois te maken van jouw zoektocht en ervoor te zorgen dat jouw Schatten van Vlieg-zomer een succes wordt.

3.1 EEN VERRASSEDE INHOUD

3.1.1 WIE ZIJN JE SCHATTENJAGERS?

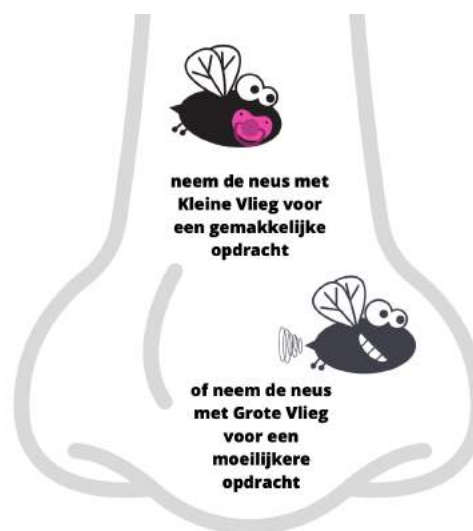
- Bepaal je doelgroep en stem je opdrachten op hen af. Bereik je liever jonge of oudere kinderen? Of beide?
- Kies je ervoor om een zoektocht voor alle leeftijden te maken, probeer dan opdrachten te vezinnen waarbinnen verschillende moeilijkheidsgraden vervat zitten. Zo kunnen alle leeftijden met eenzelfde opdracht aan de slag.
- Soms gaan de kinderen op schattenjacht met hun (groot-)ouders. Is dat bij jullie ook het geval? Betrek dan ook de (groot)ouders en maak er een interactieve familiezoektocht van waarbij ze moeten samenwerken, het tegen elkaar moeten opnemen, de kinderen de leidersrol moeten opnemen, ... (Groot)ouders nemen ook graag actief deel!
- Organiseer een [try-out](#) om je schattenzoektocht uit te testen. Nodig een groep families of kinderen uit die nog niet eerder naar je locatie kwamen. Zo krijg jij voor je zoektocht een kritisch testpanel op bezoek, én leg je contact met een publiek dat je nog niet bereikte.

3.1.2 DE OPBOUW EN VORM VAN JE ZOEKTOCHT

- Blijf binnen je eigen mogelijkheden. Ook met weinig budget en mankracht kan je een leuke zoektocht in elkaar steken!
- Geef structuur aan je zoektocht door in verschillende stappen/onderdelen te werken. Probeer die stappen ook duidelijk te communiceren naar de schattenjagers en hun (groot-)ouders. Geef de schattenjagers bijvoorbeeld een expliciet stappenplan, zorg voor duidelijke signalisatie, ...

ARHUS Roeselare

[Speelgoedkaartenmuseum Turhout](#)

- Stem het aantal opdrachten af op je locatie. Blijft de gemiddelde bezoeker niet lang op je locatie, hou de zoektocht dan kort en pittig. Je kan ook een verkorte versie van de zoektocht voorzien. Geef aan welke opdrachten de schattenjagers kunnen overslaan of maak verschillende paden.
- Werk je met materiaal, zorg er dan voor dat je zeker genoeg hebt voor iedereen.
- Blijf de schattenjagers gedurende de hele zoektocht stimuleren om de zoektocht tot een goed einde te brengen.

Jeugdregio Pajottenland - Gooik

3.1.3 HET VINDEN VAN DE SCHAT

- Bedenk hoe de schattenjagers uiteindelijk de schat zullen vinden. **Geef je hen een schatkaart, krijgen ze bij elke opdracht een puzzelstuk waarmee ze zelf de schatkaart in elkaar kunnen puzzelen ...?** Je kan ervoor kiezen geen bundel mee te geven en uitleg te voorzien op de plaats van de opdracht. Zorg dan voor een duidelijk aangeduid pad dat de schattenjagers begeleidt van de ene opdracht naar de andere.

Wat kan je nog doen om de route aan te duiden?

- Breng het zoekgebied in kaart en plaats er een rooster over. Geef de cijfers en letters van het vakje waar de schat gezocht moet worden weg via de opdrachten.
- Maak als laatste opdracht een kruiswoordraadsel: het woord dat de schattenjagers zo maken, onthult de locatie van de schat. Bijvoorbeeld in de 'museumtuin'.
- Laat de schattenzoekers op hun route coördinaten verzamelen: daar staat de schatkist.
- Maak een schatkaart waarop je de route aanduidt.
- Laat de families een route volgen van Vlieg naar Vlieg. Kleef Vliegen op de grond, op deuren, in de straten, ... Bij de laatste Vlieg vinden ze dan de schatkist.

Neem een kijkje bij de [zoektochten van afgelopen jaren](#) voor meer inspiratie!

[Industriemuseum - Gent](#)

[Het Vinne](#)

- Kinderen komen om een zoektocht te doen. Ze vinden het leuk om als een padvinder opdrachten op te lossen of als detective op zoek te gaan naar de antwoorden en uiteindelijk de schat te vinden. Probeer er dan ook voor te zorgen dat ze op de laatste locatie **een echte schatkist vinden** en niet zomaar doorverwezen worden naar de balie of het onthaal om de schat in ontvangst te nemen.
- **Mag je zoektocht wat moeilijker? Sluit de schatkist met een hangslot!**
 - Leg bij elke opdracht een stempel met een cijfer, die de schattenzoekers mogen drukken op hun blad of boekje telkens ze een opdracht hebben uitgevoerd. Met de uiteindelijke cijfercombinatie kunnen ze het hangslot openen.
 - Werk je met goed-of-fout-opdrachten, stel dan vragen met verschillende antwoordmogelijkheden. Achter elke mogelijkheid staat een cijfer. Als ze alle cijfers vinden, hebben ze de code van het slot gekraakt.
 - Om de code toegankelijk te maken voor de jongste bezoekers, kan je ook werken met een kleurcode: bij elk antwoord staat een kleur. Op het einde moeten de schattenjagers hun kleurcode voorleggen aan het onthaal. Daar geeft de onthaalmedewerker hen de laatste tip om de schat te vinden.

TIP: Zorg dat er voldoende materiaal in de schatkist zit voor alle kinderen en vul de kist regelmatig aan. Het spelplezier wordt groter als de schat goed verstopt zit. Er is heel wat herhaalbezoek, dus verstopt de schatkist elk jaar op een andere plaats. Ontdek op [onze website](#) wat er dit jaar in de schatkist zit.

Het belang van een goed verstopte schatkist geven ook de schattenjagers zelf aan:

"Divers, mooi verspreid over het museum, jammer dat de schatkist zelf niet verstopt

was." (Nina)

"Leuke opdrachten met gratis potloden en een heel mooie schatkist met slot. De kinderen vonden het spannend." (Emraan)

"Heel leuk! Spannend zoeken achter de schatkist." (Lowie)

"We vonden het heel fijn en uitdagend, we leerden onbekende hoekjes van de bib kennen! De schatkist openen was een spannend moment en de verrassing was heel leuk!" (Nes)

"Nogal basic, jammer dat er geen schatkist met code was ook niet" (Bonnie)

TIP: Sommige schattentochten op openbare plaatsen krijgen jammer genoeg te maken met vandalisme. Hoe kan je dit voorkomen?

- Maak zoveel mogelijk reclame voor je schattentocht (bijvoorbeeld via lokale pers en sociale media). Op die manier zijn er meer mensen op de hoogte en is er meer sociale controle. Meer tips voor de promotie van en communicatie over je schattentocht vind je in de [communicatiegids](#).
- Je kan ook samenwerken met de lokale Groendienst of buurtbewoners. Zij kunnen je schattentocht opnemen in hun ronde of een oogje in het zeil houden.

3.1.4 DE VORM VAN DE OPDRACHTEN

- Laat een begeleidend personage de schattenjagers door de opdrachten loodsen. Op deze manier wordt de schattenzoektocht voor de kinderen minder abstract. Heeft je organisatie geen eigen personage of figuur? Je kan altijd Vlieg gebruiken om de kinderen van de ene opdracht naar de andere te brengen!

Regio Pajottenland

Bibliotheek Wetteren

- Leg de opdracht zo kort en helder mogelijk uit. Gebruik gemakkelijke woorden en korte zinnen.
- Probeer zoveel mogelijk visueel te werken. Dan kunnen de allerjongsten en kinderen die nog niet zo goed Nederlands beheersen de schattenzoektocht ook doen!
- Denk ook eens buiten de context van jouw organisatie. Een bib hoeft geen kruiswoordraadsel als rode draad te gebruiken. Een museum hoeft niet te vragen naar het aantal appels op een stilleven. Kies ook opdrachtvormen die niet standaard bij jouw organisatie horen, zo hou je de kinderen een hele zoektocht lang geboeid.

3.1.5 DE AARD EN INHOUD VAN DE OPDRACHTEN

- Plezier staat op nummer één!
- Vertrek vanuit de eigenheid van je locatie en maak gebruik van je collectie.

[NTGent](#)

- Gesloten vragen zijn duidelijk en makkelijk op te stellen, maar komen al snel schools over. Bovendien laten ze weinig ruimte voor creativiteit. Een zoektocht is meer dan gewoon het juiste antwoord vinden. **Probeer voor open vragen te gaan of zoek een goede balans tussen open en gesloten vragen. Kinderen vinden het fijn om erop los te fantaseren!**
- Beperk je binnen een opdracht tot één vraag. Meerdere vragen schrikken al gauw af en zorgen voor een grote brok tekst. Bovendien zullen je schattenjagers zo langer stilstaan bij de vraag die wordt gesteld.
- Zorg voor diversiteit in je opdrachten: van tekenen tot kijken, luisteren, denken, doen, fantaseren, knutselen, bewegen, ... Kinderen houden bovendien van actieve opdrachten.
- Moedig de schattenjagers via je opdrachten aan om foto's te nemen. Met de juiste hashtags maken ze op social media mond-aan-mondreclame voor jouw organisatie. Ontdek leuke ideeën rond het gebruik van social media in de [communicatiegids](#).

[Atlantikwall Raversyde](#)

[Bib Kruisem](#)

[Jeugdregio Pajottenland](#)

3.1.6 WAT NADAT DE SCHAT IS GEVONDEN?

- Indien mogelijk, laat dan de schattenjagers nagenieten van hun zoektocht in een knutselruimte. Zo kunnen ze meteen met hun stickervel aan de slag. Je kan er zelfs nog een wedstrijd aan verbinden.
- Wil je een extraatje voorzien? Je kan altijd een schattenjagersdiploma uitreiken.
- Moedig schattenjagers of hun ouders aan om de wedstrijdcode van op het stickervel in te voeren op [schattenvanvlieg.be](#). Zo maken ze kans op een heerlijk familieweekend!
- Vermeld het familievriendelijk aanbod dat op jouw locatie plaatsvindt in de nabije toekomst. Na deze leuke ervaring hebben ze misschien wel interesse in meer?

3.2 EEN VERRASSENDE VORM

3.2.1 FORMAAT

- **Ga voor een makkelijk formaat voor kinderhanden.** Een compact A5-boekje is voor kinderen makkelijker dan een groot A3-papier.
- Denk ook aan minder voor de hand liggende dragers, zoals een iPad of een audiofoon. Combineer gerust verschillende dragers: laat de schattenjagers via de audiofoon naar een inleidend verhaal luisteren en geef hen vervolgens een vragenbundel, ...

*Scheepswerven Baasrode koos in 2022 om te werken met een **centrale opdrachten-zuil**. Hierdoor moesten de kinderen veel meer rennen van één plaats naar de andere, wat een enorm succes bleek te zijn. [Bekijk de zoektocht](#) en [lees het artikel](#) ter inspiratie.*

3.2.2 KLEURGEBRUIK

- **Kies voor frisse en heldere kleuren** die je schattenjagers aanspreken en prikkelen.
- Zet je kleuren functioneel in. Zo kan je de opdrachten duidelijker maken voor je schattenjagers.
- Zorg dat je tekst goed leesbaar is op de achtergrondkleuren. Zwarte letters op een donkerrode achtergrond zijn bijvoorbeeld moeilijk te lezen.

3.2.3 LAY-OUT

- **Vermijd een schoolse lay-out.** De kinderen genieten van hun vakantie!
- Ga voor een lay-out die de schattenjagers duidelijk maakt wat ze moeten doen. Zorg dat ze weten waar te beginnen. Maak duidelijk onderscheid tussen de verschillende stappen.
- Gebruik je lay-out om belangrijke woorden in de verf te zetten.
- Probeer eens de vormgeving en lay-out van je schattenzoektocht te baseren op je collectie of huisstijl.
- Online vind je leuke gratis websites waarmee je makkelijk je zoektocht pimpt als een echte *graphic designer*. (www.canva.be; www.piktochart.com; www.snappa.com; www.designbold.com; powtoon.com)

3.2.4 AFBEELDINGEN

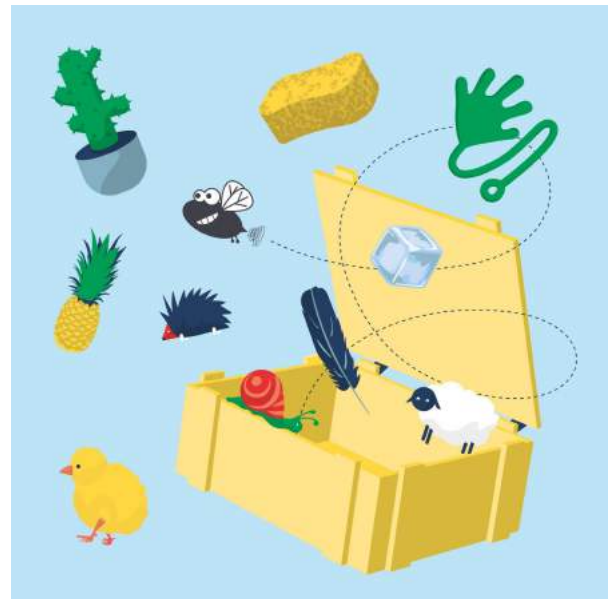
- Afbeeldingen vallen altijd in de smaak. Je kan ze gebruiken om de opdrachten te verduidelijken of leuker te maken.
- Gebruik in je zoektocht gerust visueel materiaal uit de Schatten van Vlieg-[campagnebeelden](#). Zo zal je zoektocht makkelijk herkend worden als een Schatten van Vlieg-zoektocht.

3.2.5 TEKST

- **Pas je lettertype aan aan je doelgroep.** 'Times new roman' is minder aantrekkelijk voor kinderen dan 'architects daughter' of 'AMATIC SC'.
- Speelse lettertypes zijn leuk, maar gaan soms ook ten koste van de leesbaarheid. Zorg dat je lettertypes duidelijk en groot genoeg zijn.
- Hoe korter je tekst hoe beter. Kinderen hebben geen zin om volledige encyclopedieën te lezen terwijl ze een schat aan het zoeken zijn.

4. OPDRACHTEN VERZINNEN

Tijdens de zomer zijn families helemaal in vakantiestemming en is plezier een prioriteit. **Profiteer mee van deze losse sfeer en blijf ver uit de buurt van alles wat schools is in je opdrachten of lay-out.** Bij het kiezen van het aantal opdrachten kijk je best naar de tijd die mensen op je locatie meestal doorbrengen. Voor een museumbezoek trekken mensen vaak meer tijd uit dan om een boek te komen ontlenen in de bib. Het kan dus zinvol zijn om daar bij de keuze van het aantal opdrachten rekening mee te houden én op je website mee te geven hoe lang de zoektocht bij jullie ongeveer duurt. Maak opdrachten gelinkt aan je locatie, collectie of gemeente. Varieer daarbij tussen denk- en doe-vragen. **Durf voor open vragen te gaan: die zijn het allerleukst en wakkeren de creativiteit van de schattenjagers aan.**

Ter inspiratie presenteren we in deze gids **gevarieerde voelopdrachten en inspiratievoorbeelden van kunstenaars**. Er zijn opdrachten die je kan linken aan je collectie of locatie, en opdrachten die geen verwijzing hebben. De opdrachten zonder link kan je op voorhand aanbieden, bijvoorbeeld om kinderen warm te maken voor je zoektocht en het thema voelen (in scholen of op de speelpleinwerking). Of je kan de opdrachten op je locatie zelf aanbieden zonder dat families inkom moeten betalen. In je zoektocht is het interessant om vooral opdrachten te verwerken die kinderen echt laten stilstaan bij je collectie of locatie. Je wil immers dat vooral je locatie en je aanbod blijven hangen.

4.1 LEUKE VOELOPDRACHTEN

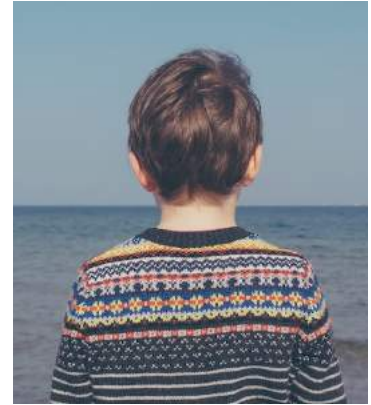
4.1.1. OGEN OP JE RUG

Benodigheden:

- Ruggen en vingers van schattenjagers
- Ter inspiratie: een kunstwerk? een boek? een gebouw? een boom?
- Een blad papier en potlood

Opdracht:

- Ga achter elkaar zitten.
- Laat degene die achter jou zit met zijn vinger iets tekenen uit het verhaal, het kunstwerk of iets uit de omgeving.
- Kan je raden wat hij of zij op je rug tekende? Kan je het zelf natekenen op papier?

Je kan deze opdracht ook met meer dan twee personen doen. Ga met drie achter elkaar zitten. Laat de laatste in de rij iets op de rug van de middelste tekenen. Die tekent op zijn beurt hetzelfde (of tenminste, wat hij denkt dat hetzelfde is) op de rug van de voorste persoon, die het opnieuw tekent op een blad papier. Lijkt het er nog op?

4.1.2. DE TAND DES TIJDS

Met deze opdracht kan je de schattenjagers stimuleren tot een herhaalbezoek of tot het volgen van jouw organisatie op sociale media.

Benodigheden:

- Een voorwerp

Opdracht:

- Leg een voorwerp of kunstwerk op je locatie. Dat kan een grote blok klei zijn (best een soort die niet uitdroogt), iets uit hout, brons, piepschuim, ...
- Laat alle schattenjagers er naar hartelust aankomen, een hele zomer lang.
- Wat denk je dat er met dit voorwerp zal gebeuren als veel mensen het aanraken? Hoe zal het eruit zien aan het einde van de zomer? Hoe zag het eruit voordat iemand het aanraakte?
- Je kan op Instagram of Facebook een update zetten van de staat van het voorwerp.

Wist je dat... [beelden soms gerestaureerd moeten](#) worden omdat ze door te veel mensen werden aangeraakt. Of ze veranderen van kleur op de plekken waar ze worden aangeraakt.

4.1.3. IK VOEL, IK VOEL, WAT JIJ NIET VOELT

Benodigdheden:

- Verschillende voorwerpen uit een kunstwerk, een verhaal of uit de omgeving
- Zakjes

Opdracht:

- Er wordt met veel aandacht gekeken naar de locatie.
- Plaats enkele voorwerpen uit een boek, een kunstwerk of uit de omgeving in verschillende zakjes.
- Iemand voelt in een zakje en beschrijft wat hij/zij voelt.
- De ander raadt het voorwerp.

Bijvoorbeeld. Je hebt een boek waar verschillende voorwerpen in voorkomen. Plaats enkele van die voorwerpen in een zakje: een veertje, een takje, een poppenschoen, ...

Eén kindje beschrijft wat het voelt: "Het is zacht, het kriebelt, ..." De andere kindjes en (groot)ouders raden welk voorwerp het is. Zo worden ze getriggerd door het boek.

4.1.4. EEN SLIJMERIG ZAAKJE

Benodigdheden:

- Knutsellijm (125 ml)
- Vloeibaar wasmiddel (2 eetlepels)
- Optioneel: glitter, kleine parels, voedingskleurstof, ...

Opdracht:

- Doe de lijm in een kom en voeg het wasmiddel toe. Als je slijm met een kleurtje wilt, kan je ook voedingskleurstof toevoegen.
- Meng alles goed. Als je slijm nog wat te plakkerig is kan je nog meer wasmiddel toevoegen.
- Kneed het slijm goed: hoe meer je ermee speelt, hoe minder plakkerig en slijmeriger het wordt.
- Je hebt nu slijm! Hoe voelt dat?

Mogelijke uitbreidingen:

- Je kan de textuur van je slijm veranderen door er vanalles doorheen te kneden.
- Voeg glitter, kleine pareltjes,... toe: wat is er veranderd? Had je dat verwacht?

Let op: Wasmiddel is giftig, dus hou de kleinste schattenjagers goed in de gaten.

Tip: Je kan ook slijm maken met maïszetmeel, afwasmiddel of tandpasta. Meer recepten vind je [hier](#).

4.1.5. VOEL DE 7 VERSCHILLEN

Benodigheden:

- Twee voeldozen
- Twee voorwerpen die bijna hetzelfde zijn, op een paar texturen na: bijvoorbeeld twee poppen die andere kleren aanhebben of van wie het haar anders aanvoelt. Je kan ook zelf verschillen maken. Koop bijvoorbeeld twee dezelfde tuinkabouters en beplak de muts van eentje met vilt of schuurpapier.

Opdracht:

- Voel je de verschillen tussen de twee voorwerpen? Wat zijn deze voorwerpen?

Mogelijke uitbreidingen:

- Voelen doe je niet alleen met je handen. Waarom ook geen voeldoos maken voor de voeten?

- **Voeldoosrace**

Benodigheden:

- Grote voeldoos
- 15 willekeurige voorwerpen
- Een keukenwekker
- Een foto met de oplossing

Opdracht:

- Verdeel je familie in twee ploegen: bijvoorbeeld volwassenen tegen kinderen of al degenen met een zachte trui tegen de anderen.
- Welke ploeg herkent de meeste voorwerpen in 1 minuut?
- Heeft iedereen gevoeld? Schrijf de voorwerpen op.
- De ploeg met de meeste juiste voorwerpen is de winnaar!

Tip: Neem iets dat gelinkt is aan je locatie of collectie.

- **Park:** van welke plant is dit blaadje?
- **Kinderboerderij:** van welk dier is dit het voedsel? Van welk dier is deze vacht?
- **Museum:** bij welk kunstwerk hoort dit voorwerp?

- **Bibliotheek:** bij welk boek of verhaal hoort dit voorwerp? Om het makkelijk te maken kan je een tafel opstellen met een aantal boeken waaruit kinderen kunnen kiezen, of je kan hun fantasie de vrije loop laten.

- **NEXT LEVEL VOELDOZEN**

In 2018 maakten enkele bibliotheken in het verband van Bib'Art voeldozen voor de jeugdboekenweek. Dit waren gevaarlijke voeldozen (het thema van de jeugdboekenweek) die zowel bij jong als oud een groot succes waren.

De voorwerpen die erin zaten stonden in verband met het thema gevaar (bijvoorbeeld een grote plasticen spin).

Je kan het thema zelf aanpassen naar het verhaal van een boek: objecten die in het boek / schilderij voorkomen in een doos steken en kinderen laten raden wat het einde van een verhaal zou zijn.

4.1.6. STOFFIG

Benodigheden:

- Kledingstukken en stoffen in verschillende materialen
- Een tafel of een koffer

Opdracht:

- Stal alle stoffen uit op een tafel of stop ze in een koffer.
- Voel aan alle stofjes. Wat voelt het leukst? Welk stofje vind je niet leuk?
- Stel een outfit samen met je favoriete stoffen.
- Hou een voelmodeshow! Paradeer in je zelfgekozen stofjes en laat je publiek eraan voelen.

Mogelijke uitbreiding:

Misschien zijn er wel stoffen of kledingstukken die een link hebben met je locatie, en die de schattenjagers eens mogen passen of aanraken? Bijvoorbeeld een bepaald uniform, kostuum of een helm.

4.1.7. DONKERE KAMER

Benodigheden:

- Een ruimte of tent die volledig kan worden verduisterd
- Een aantal voorwerpen
- Eventueel een puzzel of raadsel

Maak een donkere voelruimte: zorg dat de ruimte volledig verduisterd kan worden en plaats er een aantal voorwerpen of kunstwerken in. Als je geen aparte ruimte ter beschikking hebt, kan je bijvoorbeeld ook een tent opzetten op je locatie.

Opdracht:

- Laat de schattenjagers (alleen of in groepjes) op ontdekking gaan in de donkere ruimte.
- Wat voel je allemaal?
- Kan je de uitgang nog terugvinden?

Mogelijke uitbreiding:

- Verstop een aantal puzzelstukken of Legoblokjes in de ruimte en laat de schattenjagers ernaar op zoek gaan.
- De oudste schattenjagers kunnen misschien zelfs proberen om de puzzel in het donker op te lossen.

Aanpassing: je kan ook werken met een blinddoek als je geen donkere ruimte kan maken.

4.1.8. VOEL DE BEAT

Benodigheden:

- Een geluidsinstallatie
- (Geluidswerende) koptelefoons

Opdracht: Ook geluid kan je voelen:

- Zet een koptelefoon op en laat luide muziek door de boxen schallen.
- Voel je de trillingen van de bas?
- Leg je hand op de boxen. Voel je ze nu nog harder?
- Doe je schoenen uit. Voel je de trillingen ook via de vloer?

Mogelijke uitbreiding:

Je kan ook je eigen stem voelen! Leg je hand op je keel of je borstbeen en zing een liedje. Voel je de trillingen?

4.1.9. LET OP DE WEG! MET JE OGEN TOE

Benodigheden:

- Een koord

Opdracht:

- Laat de schattenjagers je locatie ontdekken met hun ogen toe. Doe hen een blinddoek om.
- Span een koord van punt A naar punt B.
- Schattenjagers volgen met hun handen het koord tot ze bijvoorbeeld bij de schatkist komen, of tot bij de volgende opdracht.

4.1.10. VOEL DE CODE VAN HET SLOT

Benodigheden:

- Zakje met knikkers

Opdracht:

Steek verschillende knikkers in een zakje. het aantal knikkers is een cijfer van het cijferslot voor de schatkist. Hebben ze juist gevoeld?

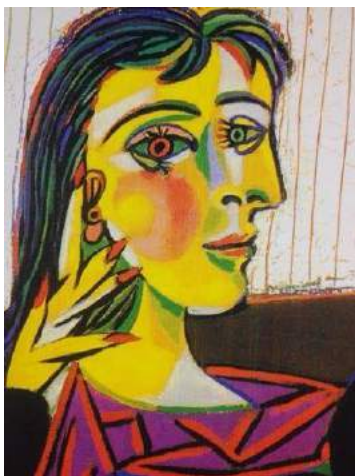
4.1.11. VOEL EN TEKEN

Benodigheden:

- Tekenpapier
- Kleurpotloden

Opdracht:

Voel aan een voorwerp of aan een persoon en teken met je ogen toe. Lijkt het op de stijl van kunstwerken op jouw locatie?

4.1.12. MAAK EEN TAST-SCHILDERIJ

Benodigheden:

- Kistje voor het materiaal
- Een (nog niet ingekleurde) kleurplaat
- Eventueel een voorbeeldversie
- Voelmateriaal: stof, kant, veer, ...
- Lijm
- Schaar

Opdracht:

- Hoe voelt een schilderij?
- Het originele schilderij mag je natuurlijk niet aanraken, maar kijk eens goed en denk na over hoe de materialen op dit schilderij voelen.
- Maak je eigen tast-schilderij met de materialen uit de doos: knip de juiste vormen uit het voelmateriaal en plak ze op de lege kleurplaat.

Tip:

- Zo'n kleurplaat maak je eenvoudig door een print te 'kalkeren' met bijvoorbeeld carbonpapier. Geen tekentalent nodig!
- Je kan ook een grote versie van het tast-schilderij maken en elke schattenjager een stukje laten invullen.

4.1.13. 3D-PICTIONARY

Benodigheden:

- Klei of plasticine
- Twee blinddoeken
- Een aantal voorwerpen op jouw locatie. Het kunnen dingen zijn die je in een kijkkast tentoonstelt, of voorwerpen die je op een tafel hebt opgesteld.

Opdracht:

Bekijk alle voorwerpen in deze kijkkasten of op de tafel.

- Wie kan het beste voelen? Doe deze persoon een blinddoek aan.
- Iemand anders mag een voorwerp kiezen uit de kijkkasten, en dit namaken in plasticine.
- Kan de geblinddoekte schattenjager door te voelen raden om welk voorwerp het gaat?

Uitbreiding:

- Voor een moeilijker versie kan je blind boetseren.
- Je kan ook twee teams tegen elkaar laten boetseren: wie kan als eerste raden om welk voorwerp het gaat?

Tip: Laat de families ook nadenken over wat het voorwerp is en waarvoor het gebruikt werd. Vergeet het achterliggende verhaal niet.

4.1.14. VOELEN MET JE WOORDEN

Benodigheden:

- Blad met woorden, bijvoorbeeld: *zo droog als, zo zacht als, zo geribbeld als, zo glibberig als, zo koud als, ...*

Opdracht:

- Bekijk de voorwerpen in de zaal. Kies er samen een uit.
- Hoe zou dit voorwerp voelen? Let op: je mag er niet echt aan voelen.
- Bedenk zoveel mogelijk beschrijvingen voor het voorwerp. Gebruik de woorden als inspiratie. Gebruik vergelijkingen om het voorwerp te beschrijven, bijvoorbeeld 'zo zacht als een kuikentje'.
- Je mag ook compleet nieuwe woorden verzinnen!

4.1.15. WELK BOEK VOEL JE?

Benodigheden:

- 5 kinderboeken
- 1 voeldoos met voorwerpen

Opdracht: Bekijk samen deze leuke boeken. De voorwerpen in de voeldoos verwijzen naar een van deze boeken. Kan jij raden welk?

Tip: Deze opdracht is ideaal om een rustpunt te creëren in je zoektocht. Voorzie wat kussens of stoeltjes, maak het gezellig en creëer een fijne leeshoek waar families even kunnen uitblazen.

4.1.16. WAT VOEL IK DAAR?

Benodigheden:

- Ballonnen
- Verschillende materialen (zand, water, knikkers, zeep, rijst, kraaltjes)
- Sorteerkarten

Opdracht: We vullen een aantal ballonnen met verschillende materialen en laten de kinderen onderzoeken (voelen) wat erin zit.

4.1.17. STIPPEN VOELLEN

Wat is gevoeliger, je kin of je kuit? Je wang of je arm? Met dit proefje kom je erachter.

Benodigdheden:

- Vriendje, vriendinnetje, mama, papa, grootouder, zus, ...
- Pen en papier
- Liniaal
- Rode afwasbare stift
- Blauwe afwasbare stift
- Blinddoek

Opdracht:

- Maak een lijstje van plekken op je lijf: kin, wang, vingertoppen, kuit, bovenarm, onderarm, bovenbeen, handpalm, lippen en voet. Blinddoek je vriendje of vriendinnetje en geef hem of haar de rode stift.
- Kies een plek op je lijf uit de lijst. Zet met een blauwe stift bij de ander een stip op die plek. Vraag hem of haar om op precies dezelfde plek die jij net hebt aangestipt een rode stip te zetten. Zonder te kijken natuurlijk! Doe dit ook met andere plekken. Klaar?
- Waar zaten de twee stippen het dichtst bij elkaar? En waar zaten ze juist ver uit elkaar? Meet het op met een liniaal.

Wat weet je nu?

Je huid zit vol voelknopjes die zenuwen heten. Ze sturen allerlei boodschappen naar je brein. Huidzenuwen zijn niet gelijk verdeeld over je lichaam. Hoe meer zenuwen er op een plek zitten, hoe preciezer je voelt waar de blauwe stift drukt. En dus hoe beter je daarna die plek kunt aanwijzen met de rode stift.

Lippen en vingertoppen barsten van de zenuwen. Als het goed is, stonden de twee stippen hier het dichtst bij elkaar.

Was de afstand het grootst bij je kuit en bovenarm? Dat klopt, want hier zitten veel minder zenuwen en dan is het moeilijker om nauwkeurig aan te geven waar de blauwe stift je aanraakte.

4.1.18. MAAK EEN ROBOHAND

Iets vastpakken, aanwijzen of iemand een groot compliment geven met een dikke duim omhoog: met je vingers kun je van alles doen. Je kunt je vingers goed bewegen doordat er gewrichten in zitten die werken als een scharnier. Aan de gewrichten en botten in je hand zitten spieren. Als er op de juiste manier aan die spieren wordt getrokken, beweegt de hele hand mee. Dit kan je heel goed zelf namaken.

Benodigheden:

- Stevig papier/karton
- Potlood
- Rietjes
- Dik rietje
- 'Glad' touw dat makkelijk door de rietjes past
- Stevig plakband/tape
- Stompe naald (wolnaald)

Opdracht:

- Pak een stevig stuk papier. Leg je hand er met gespreide vingers op en teken je hand over op papier.
- Teken op de papieren hand op welke plekken je vingers kunnen buigen. Kijk goed naar je eigen hand. Je duim kan buigen op twee plekken en je andere vingers op drie plekken.
- Knip de hand uit het papier.
- Vouw de plekken waar je vingers kunnen buigen naar binnen om.
- Knip kleine stukjes van de rietjes, zodat ze op de vingerdelen van je papieren hand passen. Plak de stukjes met plakband op de vingerdelen.
- Voor het midden van de hand knip je wat langere stukken van het rietje. Plak deze van de vingers naar de pols. Als je alle rietjes op de hand hebt geplakt, maak je een klein knipje bovenaan alle vingertoppen. Hier maak je straks het touwtje vast. Plak op de pols van de papieren hand een dikker rietje.
- Nu moet de draad door de rietjes worden gehaald. Dat doe je per vinger. Haal de draad door de stompe naald en rijg de draad door alle rietjes van één vinger en door het dikke rietje op de pols.
- Maak aan de vingerkant een knoopje in het touw, haal deze door het knipje in de vingertop en plak het met plakband vast. Als je nu onderaan de pols aan het touw trekt, beweegt de vinger! Herhaal dit voor alle vingers.

- Probeer de vingers op allerlei manieren te bewegen. Lukt het om met de papieren hand je duim op te steken? Welke gebaren kan je nog meer maken met je papieren hand?

Maar wat kan je robothand niet?

Voel eens aan een ijsblokje, de verwarming, een knuffel, ...? Voelt het warm, zacht, stekelig?

4.2 INSPIRATIEVOORBEELDEN

4.2.1. TAMARA GRIFFIOEN - BINNENBUITEN

We gaven hierboven al vaak het voorbeeld van de voeldoos. Maar **Tamara Griffioen** zag met het kunstenaarscollectief Laag Bij De Grond het idee veel groter en maakte een heuse **prikkelkast**. Kinderen kunnen naar hartelust de bijna 60 kastjes openen en ontdekken wat er in ieder kastje zit. De kastjes zijn in eerste instantie gericht op de zintuigen, maar ook op tegenstellingen. Ieder kastje heeft dus een tegengestelde dubbelganger. Bekijk het filmpje [hier](#).

4.2.2. AANRAKEN MAG!

Pino Pinelli is een Italiaanse kunstenaar, geboren in 1934. Hij is een vertegenwoordiger van de Italiaanse Conceptuele Kunst en heeft aan verschillende belangrijke tentoonstellingen deelgenomen. Pinelli's werk omvat installaties, tekeningen en objecten en is bekend om zijn minimalistische benadering en nadruk op ruimte en architectuur. Pinelli's kunstwerken zijn tastbaar en er is **geen bezwaar om ze aan te raken**. De werken zijn gemaakt van gipsachtig

materiaal met een kleurcoating. **Ze zien er fluwelig uit**. In sommige werken zitten **kloven en sporen**, alsof er een kleine tractor doorheen is gegaan.

Zijn er op jouw locatie dingen waarvan je in eerste instantie denkt dat je ze niet mag aanraken? Maar waarbij het uiteindelijk toch mag? Denk bijvoorbeeld aan de zetels in het KMSKA: zijn het kunstwerken of mag je erin kruipen? Dit zorgt voor een unieke ervaring bij de kinderen.

Ook [Huis van Alijn](#) vertelt waarom je bij hen vanalles kan aanraken.

4.2.3. PIETERPEUTERPAD - DIEDERIKESTOKO

DiederikesToko maakt interactieve beeldende kunst voor kinderen. Het is kunst die je mag aanraken, waarnaar je eindeloos kunt kijken, die je kan verplaatsen en nog veel meer. Geen kunst om passief te ondergaan maar om met het hele lichaam actief aan deel te nemen.

Het **PieterPeuterPad** bestaat uit verschillende elementen waarmee kinderen hun eigen weg kunnen leggen en lopen.

De materialen waarmee het pad is bekleed zijn aaibaar en kleurrijk. Stimulerend voor de zintuigen, ook. Soms zetten ze kinderen op een ander spoor. Hoe komt het dat de ene steen hard is en de andere aanvoelt als een zacht kussentje? Kinderen worden uitgedaagd om te klauteren, te bukken om door een tunnel te kruipen of om een berg op te klimmen. [Kijk zelf hoeveel plezier de kinderen hebben!](#)

Kan er een stukje parcours bij jou ook zo worden afgelegd? Ideaal voor de allerkleinsten!

4.2.4 THE PALM OF YOUR HAND - VERA TUSSING

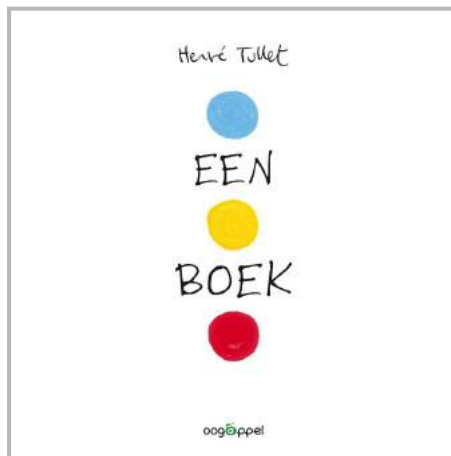

In 2015 maakte **Vera Tussing** de voorstelling *The Palm of Your Hand*, waarin sociale handelingen en klassieke choreografische patronen heel dicht op de huid zaten van de toeschouwers – zeg maar deelnemers. Vera herwerkte de voorstelling specifiek om ze toegankelijk te maken voor mensen die blind of slechtziend zijn.

The Palm of Your Hand is een dans van aanraking. Deze choreografie communiceert voorbij het zichtbare. In een continue interactie tussen performers en publiek verankert zich een stilzwijgende verstandhouding.

Doet het jullie ook een beetje denken aan het spelletje “Eend, eend, gans”, waarbij je mag beginnen lopen en de anderen probeert te tikken?

4.2.5 EEN BOEK - HERVÉ TULLET

Hervé Tullet is een Franse kunstenaar, performer, illustrator en auteur van kinderliteratuur die meer dan 80 boeken heeft geschreven. 'Een boek' is een boek waarmee je moet doen wat het vraagt. Je moet het aanraken, maar er zijn geen speciale voel-elementen.

Maak je eigen verhaaltje met beelden uit je omgeving of uit een kunstwerk.

4.3 ZELF OPDRACHTEN MAKEN

Je kan natuurlijk ook zelf opdrachten bedenken om jouw collectie of leuke plekken in je cultuurhuis of gemeente extra in de verf te zetten. Maar misschien vind je opdrachten rond het thema voelen niet zo evident of is het de eerste keer dat je deelneemt en heb je wat meer voorbereiding nodig. We vertellen je graag hoe je vlot zelf enkele opdrachten kunt opstellen.

De eerste stap is kijken naar de mogelijkheden op jouw locatie. Wat wil je in de kijker zetten? En wat past al goed bij het thema voelen? Je kan ideeën verzamelen via een brainstormsessie of mindmap. Zo kom je tot een heleboel mogelijkheden en deze methode neemt niet veel tijd in beslag. Wanneer je een aantal ideeën hebt, kan je deze gaan uitwerken.

Hou bij het uitwerken van je opdrachten rekening met deze 10 belangrijke tips:

1. Doe iets met het verhaal of de uniciteit van je eigen plek.

Verwerk de inhoud of het verhaal van jouw plek in de opdrachten. Vermijd generieke opdrachten die je zomaar overal zou kunnen doen. Bij een monument werk je rond het erfgoedverhaal, een bibliotheek draait om boeken, een natuurdomein heeft zijn eigen unieke fauna en flora, ...

2. Zorg voor variatie in de opdrachten.

Tekenen, kijken, luisteren, denken, doen, fantaseren, knutselen, bewegen, ...

3. Denk aan verschillende leeftijden.

Families hebben vaak kinderen uit verschillende leeftijdsgroepen.

4. Werk voor families, niet alleen voor kinderen.

Families op uitstap willen *samen* dingen doen. Denk aan opdrachten waarbij je moet samenwerken, het tegen elkaar moet opnemen, de kinderen de leidersrol moeten opnemen, ...

5. Een zoektocht is meer dan gewoon het juiste antwoord vinden.

Denk breder dan opdrachten met een juist-of-fout-antwoord: vaak zijn die heel beperkend en niet echt interessant. Ga eerder op zoek naar creatieve opdrachten die de fantasie aanwakkeren, kritisch denken stimuleren, ...

6. Hou het simpel.

Concepten, teksten, opdrachten, ... Maak ze niet onnodig ingewikkeld. Maak opdrachten zo visueel mogelijk. Zo maak je je zoektocht ook toegankelijk voor families die het Nederlands nog niet zo goed beheersen.

7. Besteed aandacht aan de vorm.

Zorg ervoor dat je zoektocht aantrekkelijk is voor families. Dat kan ook met een klein budget! Misschien is een handgeschreven opdracht in de vorm van een brief wel veel leuker dan iets dat in Photoshop of Word is gemaakt.

8. Materiaal prikkelt.

Als je materiaal gebruikt, probeer dan voldoende te voorzien. Denk ook aan dingen die families misschien niet standaard in huis hebben.

9. Denk zo breed mogelijk na over voelen.

Terwijl we baby's tussen 1 en 2 jaar met voelboekjes volop stimuleren om hun tastzin te ontwikkelen, lijken we kinderen in de daaropvolgende jaren zo goed als alles te verbieden wat met aanraken te maken heeft. De enige groep die zijn tastzin bewust verder dient te ontwikkelen zijn mensen met een visuele beperking. Nochtans: door dingen aan te raken leer je zaken bij die je met andere zintuigen niet kan leren: hoeveel weegt iets, welke structuren zijn er, hoe voelen bepaalde vormen, welke verwachtingen creëer je wanneer je een object ziet en bevestigt of ontkracht je tastzin dit? Wat als een veertje plots super zwaar of een ijsblokje heel warm aanvoelt?

10. Test bij je doelgroep.

Zijn je opdrachten duidelijk? Weten families wat ze moeten doen? Organiseer een [try-out](#) en test je zoektocht op voorhand.

Naast leuke opdrachten is de omkadering van je zoektocht natuurlijk ook belangrijk.

5. EEN ZOEKTOCHT VOOR HET HELE GEZIN

Uit [onderzoek](#) dat we in 2019 voerden naar de cultuurparticipatie van families met heel jonge kinderen, bleek dat 95% van hen wel zin heeft om aan cultuur te doen, maar niet altijd iets geschikts vinden. Het aanbod voor deze doelgroep is beperkt en vaak pijlsnel uitverkocht. Nochtans trekken families er graag op uit met alle kinderen van het gezin.

5.1 VIJF PRAKTISCHE TIPS

5 praktische tips om je zoektocht zo familievriendelijk mogelijk te maken:

1. Zet alles op kinderhoogte, zo kunnen kinderen zelf aan de slag met je opdrachten. Denk ook aan mensen met een beperking bij het opstellen van je parcours.
2. Blijf binnen je eigen mogelijkheden. Ook met weinig budget en mankracht kan je een leuke zoektocht in elkaar steken!
3. Toon eens een ruimte of een aantal voorwerpen die normaal niet toegankelijk zijn voor bezoekers.
4. Schuif je vaste aanbod voor kinderen tijdens de zomer even aan de kant als je een schattenzoektocht op poten zet. Te veel keuze werkt verwarrend, en bovendien kunnen bezoekers op die manier nog eens terugkomen en iets anders ervaren. Als een gezin je locatie al eens heeft bezocht op een ander moment, kan je het tijdens de zomer iets nieuws aanbieden.
5. Creëer een plek waar schattenjagers na hun zoektocht nog even kunnen blijven plakken. Een atelier bijvoorbeeld, waar kinderen iets verder kunnen uitwerken als ze daar zin in hebben. Je kan de kunstwerken die er gemaakt worden ook

tentoonstellen: zo krijgen bezoekers de ervaringen van vorige schattenjagers mee, en volwassenen zien dat er ook bij kinderen iets leeft.

5.2 OPDRACHTEN MET VERSCHILLENDE MOEILIKHEIDSGRAAD

Schatten van Vlieg, verspreid over heel Vlaanderen en Brussel, is een mooie kans om op de (stijgende) interesse van families om deel te nemen aan het culturele leeftijd, in te spelen. De actie mikt op gezinnen/groepen met kinderen van 4 tot 12 jaar, maar **je kan jouw zoektocht ook voor de allerkleinsten (0-5 jaar) toegankelijk maken**. Niet door een nieuw aanbod voor hen te creëren, maar door de opdrachten in je zoektocht met kleine ingrepen aan te passen zodat ook zij van je zoektocht kunnen meegenieten. Wij geven je alvast enkele tips.

- Differentieer in moeilijkheidsgraad, maar vermijd specifieke leeftijds aanduidingen. Oudere kinderen willen soms ook de gemakkelijke opdrachten doen, en sommige kinderen van 7 kunnen al echt lezen, andere nog niet. Schrijf de moeilijkheidsgraad erbij via een visuele aanduiding (bijvoorbeeld met sterretjes of vliegjes).
- Is een opdracht specifiek voor de allerkleinsten bedoeld, gebruik dan ons **Schatjes van Vlieg-logo** ([hier](#) te downloaden).
- Communiceer op uitinvlaanderen.be/vlieg en je eigen kanalen duidelijk voor **welke leeftijden** je zoektocht geschikt is en hoe lang de zoektocht duurt. Zo kunnen families inschatten of het met hun kinderen haalbaar is.

Tips voor de allerkleinsten (0 tot 5 jaar):

Ook (heel) jonge kinderen zijn dol op schattenzoektochten. Met de juiste prikkels en eenvoudige opdrachten kan je hen de hele schattenjacht lang blijven boeien.

In 2019 organiseerden we samen met het opvoedingscentrum VCOK een testtraject met Museum Dr. Guislain en de bib van Kortenberg om hun zoektochten toegankelijk te maken voor de allerkleinsten. Dit traject, Schatjes van Vlieg, bleek een succes voor beide locaties. Saïdya, publiekswerker in Museum Dr. Guislain, geeft in een [filmpje](#) en in dit [artikel](#) tips en tricks over hoe je je zoektocht

én locatie toegankelijk kunt maken voor de allerkleinsten. [Hier](#) ontdek je hoe de bib van Kortenberg hun opdrachten heeft aangepast zodat ook heel jonge kinderen een fijne tijd konden beleven, samen met de oudere broer of zus. Op de inspiratiedagen in 2020 gaf VCOK een sessie over de manier waarop je vanuit de leefwereld van de allerkleinsten tot toffe opdrachten kunt komen. Lees hun tips [hier](#).

Tips voor schattenjagers van 3 tot 6 jaar:

- Voor de jongere schattenjagers is het volgen van een parcours op zichzelf heel leuk. Je kan een zoektocht maken aan de hand van ballonnen, pijlen, vlaggen of Vliegjes, zonder ingewikkelde opdrachten.
- Wanneer je de kinderen door de zoektocht loodst aan de hand van tips, zijn vooral **afbeeldingen of foto's** leuk voor jonge kinderen. Maak je een fotozoektocht, kies dan voor duidelijke foto's en zoom niet te veel in op de details. Je kan ook prenten of foto's van voorwerpen of herkenbare plaatsen in je cultuurhuis gebruiken om de kleuters naar de schatkist te leiden.
- Kinderen houden van avontuur! Teken met krijt, stift of stukjes tape een **hindernissenparcours en maak er een avonturen-schattenjacht van**. Laat de kleuters springen over een rivier, van steen tot steen stappen, over een heel smalle strook lopen.
- Print een afbeelding of foto van de verstopplaats van de schatkist en knip deze in een aantal grote stukken. Puzzelen maar!

Tips voor iets oudere kinderen (+10 jaar):

Oudere kinderen houden van een uitdaging. Maak de opdrachten wat moeilijker of leid ze om de tuin.

- Codeer een bericht in geheimgtaal. De kinderen krijgen telkens een stukje code, op het einde kunnen ze zo het bericht ontcijferen. Een boodschap doorseinen in morsecode of in spiegelschrift?
- Je kan oudere kinderen misleiden. Als ze denken dat ze de schat hebben gevonden, hang je een brief 'GEFOPT'. De schatkist ligt niet hier... Los dit raadsel op en ontdek waar de schatkist wel ligt.
- Bevestig 2 oogschroeven aan de schatkist. Doe hier een cijferslot door. De kinderen ontdekken aan de hand van opdrachten de cijfers en kunnen zo de code kraken.

6. WAT DOE JE BETER NIET? CHECKLIST OM NAAST JE ZOEKTOCHT TE LEGGEN.

We merken uit onze bevragingen bij de schattenjagers dat sommige opdrachten minder populair zijn. Wil je een originele, leuke zoektocht maken die perfect in de vakantiesfeer past? Zorg dan voor variatie en maak niet (te veel) van deze opdrachten:

- Telopdrachten
- Opdrachten die niets te maken hebben met je collectie. Denk aan schoolse vragen zoals "Benoem de onderdelen van de neus" of "Verbind de kleuren met het juiste object". Steek in je opdrachten een eigenheid die alleen bij jouw locatie of collectie past.
- Opdrachten die alleen op de kinderen gericht zijn. Het voordeel van een familie-uitstap in de vrije tijd is dat de gezinsleden *quality time* met elkaar

doorbrengen. Ze hebben tijd om met elkaar bezig te zijn, stimuleer dan ook de interactie tussen ouders en kinderen in je opdrachten. Laat het onthaal actief motiveren om de opdrachten samen uit te voeren.

- Goed-of-fout-vragen
 - Een zoektocht werkt ook zonder goed-of-fout vragen. Zie het als een route door je huis naar de kist, met onderweg haltes waar je iets doet. Idealiter bied je op die haltes opdrachten aan die gedifferentieerd zijn volgens moeilijkheidsgraad.
 - Elk kind is verschillend. De ene tekent graag, de andere is meer een denker. Zorg dat er opdrachten in je zoektocht zitten die verschillende interessevelden aanspreken. Check of in jouw zoektocht minstens vijf van deze dingen voorkomen: ruiken, kijken, luisteren, knutselen, fantaseren, zoeken, bewegen, samenwerken, voelen, tekenen, schrijven, ...

7. BEKIJK JE EIGEN ZOEKTOCHT KRITISCH

Als je zoektocht bijna klaar is, kan je onderstaande vragen overlopen om je schattentocht nog eens kritisch te bekijken.

7.1 VORMGEVING

1. Bespreek het kleurgebruik
 - a. Welke kleuren?
 - b. Hebben de kleuren een bepaald effect? Zo ja, welk?
2. Bespreek de afbeeldingen en foto's
 - a. Veel of weinig?
 - b. Zijn ze functioneel of decoratief?
 - i. Wat is daar het effect van?
 - ii. Helpen ze de opdrachten duidelijker te maken?
3. Bespreek de tekst
 - a. Wat voor lettertype wordt er gebruikt?
 - b. Past het lettertype bij de doelgroep?
 - i. Geeft het een bepaalde sfeer weer?
 - ii. Ziet het er leuk/aantrekkelijk uit?
 - iii. Is het goed leesbaar?
 - c. Helpt de lay-out inzicht te krijgen in de zoektocht? Kan je bijvoorbeeld door het lettertype ontdekken welke aspecten belangrijk zijn?
4. Welke zoektocht spreekt families volgens jou het meeste aan? Waarom?
5. Wat vind je van de vorm waarin de zoektocht aangeboden zal worden aan de kinderen? (een A4'tje, een aantal losse papieren, een kaart, een boekje, ...)

7.2 OPDRACHTEN

1. Bespreek de leeftijd waarvoor de zoektocht volgens jou geschikt is.
 - a. Met welke woorden worden de opdrachten uitgelegd?

- b. Zijn er vooral korte of lange zinnen gebruikt?
 - c. Hoeveel hulp denk je dat kinderen nodig hebben van hun ouders om de zoektocht tot een goed einde te brengen?
2. Bespreek de aard van de opdrachten.
 - a. Wat vind je de leukste opdracht?
 - b. Zijn het eerder open of gesloten opdrachten?
 - c. Tot wie richt de zoektocht zich? Enkel de kinderen of tot de hele familie?
 - d. Is het thema verwerkt in de zoektocht? Zo ja, op welke manier?
3. Bespreek de invloed van de opdrachten op de locatie.
 - a. Leer je de collectie of locatie beter kennen?
 - b. Worden bezoekers aangemoedigd om nog eens terug te gaan? Zo ja, hoe?
4. In welke vorm wordt het spel gegoten? (e.g. zoektocht naar een cijfercode, naar een woord, een schatkaart, een route die uitmondt in de vindplaats van de schatkist, ...)

Extra

1. Wat onthoud je?
 - a. Is er iets dat je blijft op basis van de antwoorden op deze vragen?
 - b. Welk aspect van [andere zoektochten](#) zou je willen toepassen op je eigen zoektocht?

7.3 ORGANISEER EEN TRY-OUT

Wil jij een breder en nieuw publiek bereiken met je zoektocht? Organiseer voor de start van de zomer een try-out en nodig een groep families of kinderen uit die nog niet 'vanzelf' naar je locatie komen. Denk aan een buitenschoolse opvang, een OKAN-klas, een groep mensen met een beperking, ... Zo leg je niet alleen contact met een nieuw publiek, maar krijg je ook meteen een kritisch testpanel over de vloer voor de zomeractie echt start.

Nog meer info vind je op [de website!](#)

8. EDUCATIEVE HULPLIJNEN

We stellen je graag enkele kunsteducatieve organisaties voor die je kunt inschakelen voor het maken van een zoektocht:

- **Bamm!** is een krachtige motor voor kunst- en erfgoededucatie met en door kinderen, jongeren en hun begeleiders. Wij zwingelen zoveel mogelijk kunst- en erfgoededucatie aan, omdat we geloven in het belang van inspirerende ontmoetingen met kunst en erfgoed voor de ontwikkeling van jonge geesten.

Kijk <https://www.bamm.be>

Mail info@bamm.be

- **appelSIEN + ANNAnas**: voor concept, productontwikkeling en realisatie van unieke en authentieke cultuureducatieve materialen op maat, zoals zoektochten, doe-boekjes en educatieve spelen.

Kijk <https://www.appelsienananas.be>

Mail appelsienananas@gmail.com

- **Amadeo Kollektif**: is een creatie-atelier boordevol collectieve experimenten die de verbeelding stimuleren. Deze creatieve, kunstzinnige ervaringen worden professioneel omkaderd door artiesten, pedagogen en vaklui.

Kijk <https://amadeokollektif.be>

Mail info@amadeokollektif.be

- **VCOK**: voor begeleiding bij het proces om een zoektocht voor de allerjongsten te maken of ideeën aan die leeftijdsgroep aan te passen. Ze coachen ook medewerkers of geven vorming rond het werken met en voor de allerjongsten.

Kijk www.vcok.be

Mail info@vcok.be

- **Casa Blanca vzw**: met een pak knowhow betreffende cultuureducatie en ook kunst- en erfgoedbeleving voor 4- tot 12-jarigen. Je kan hen ook contacteren met plannen rond toegankelijkheid.

Kijk <https://casablancavzw.be>

Mail info@casablancevzw.be

Wij wensen jullie alvast een vruchtbare samenwerking!

9. SAMENWERKEN MET PARTNERS

Uit de evaluatie bij de cultuurhuizen blijkt dat meer dan de helft van de deelnemers samenwerkt met partners. Sommigen voorzien naast de zoektochten in de cultuurhuizen een zoektocht in de hele gemeente, sommigen zorgen voor een extra beloning voor families die op meerdere locaties in de gemeente een schat zoeken, soms ontstaan er andere leuke samenwerkingsvormen. Ontdek de voordelen, concrete voorbeelden en mogelijkheden in onze [gids rond samenwerken](#).

10. COMMUNICEREN OVER JE ZOEKTOCHT

Nadat je zoveel werk in de voorbereidingen van je schattenjacht hebt gestopt, is het natuurlijk leuk om tijdens de zomermaanden zoveel mogelijk bezoekers te ontvangen. Het Vliegteam verzamelt tips om jouw schattenjacht in de kijker te zetten bij het grote publiek.

Let er zeker op dat je aan het begin van het seizoen voldoende reclame maakt voor de families die graag op voorhand plannen, maar vergeet de last-minute beslissers niet en zet je evenement voor de start ook nog eens goed in de kijker. Hou de updates in het oog voor de [communicatiegids](#).

11. BELANGRIJKE DEADLINES

We maakten [een lijstje van belangrijke deadlines](#).

12. VRAGEN

Heb je nog vragen? Dan vind je misschien al een antwoord in onze [veelgestelde vragen-lijst](#) of op www.publiq.be/schattenvanvlieg. Antwoord niet gevonden? Neem gerust contact op met liesel@publiq.be.

13. INTERESSANTE WEBLINKS

- <https://www.bruzz.be/samenleving/meest-gestreeelde-beeld-gedemonteerd-voor-restauratie-2011-10-18>
- <https://www.hoewerktdat.be/handwerk/hoe-maak-je-slijm>
- <https://drive.google.com/file/d/1OG8iderUOVPHnAXAcAz3Wxtg20uNWyJq/view?resourcekey>
- <https://www.facebook.com/laagbijdegrond/>
- <https://www.nemosciencemuseum.nl/nl/ontdek/doe-het-zelf>
- <https://www.technopolis.be/nl/proefjes/kan-je-lopen-op-een-vloeistof-1/?audience=voor-bezoekers>
- <https://www.parool.nl/kunst-media/de-kunst-van-pino-pinelli-mag-je-aanraken>